

ŠVEDIJOS DIDYSIS RUPESTIS

SOVIETAIS ĮSIGALĖJĘ BALTJOS JUROSE SIEKIA KONTROLIUOTI Į JAS ĮJĖIMĄ. SVEDIJOS TEISĖS LAISVAI JUDĖTI BALTJOS VANDENYSE, PATEKO Į PAVOJŲ.

V. TVIRBUTAS

Rusijai okupavus Pabaltijo valstybes, Švedija pateko į tiesioginę sovietų grėsmę. Anksčiau Švedija ir Rusija neturėjo bendros sienos, o dabar ilgas Švedų krantas prie Baltijos jūros lengvai prieinamas sovietų laivams ir gali būti visiškai jų kontrolėje. Naujoji padėtis švedams kelia didelį rūpestį, ypač pradėjus sovietams siekti Baltiją paversti savo vandenimis ir kontroliuoti į juos įėjimą.

Baltijos juras turi užvaldę sovietų laivynas. Ten jo jėgos nuolatos didinamos, laivai ginkluojami raketomis ir kitais moderniais ginklais. Jūrų šiaurinės dalies laivyno štabas yra įsikūręs Estijos mieste Reval ir pietinės jūrų dalies štabas yra Rytyprūsioje, Piliavoje (vok. Pillau, sovietų pavadintam Baltijsk). Šis anksčiau buvęs žvejų ir prekybos uostas dabar yra paverstas sovietų karo laivyno stipria baze.

Savo viešpatavimo, o ypač kontroliuoti patekimą į Baltijos juras, Maskva jau seniai siekė. Dar 1940 m. tuometinis sovietų užs. reik. ministr. Molotovas hitlerinės Vokietijos vyriausybei pareiškė, jog sovietams rūpi ne tik Suomijos vandenys, bet saugumo

sumetimais nori turėti prieigą prie vartų į Baltijos juras. Tą patį reikalavimą Stalinas kėlė Jaltos konferencijoje savo sąjungininkams.

Dabar sovietai daro pastangų paskelbti Baltijos juras taikos juromis, žinoma, reikalaujanti kitų nusiginklavimo, bet patys iš Baltijos nei nenorėtų pašalinti karo laivyno. Jiems labai nepatinka NATO sąjungininkių laivynų manevrai ir juos laiko pasirodymu užpulti sovietus. Bet sovietai savo laivyno pratimus nurodo, kaip manevrus daromus taikai išlaikyti.

Švedai jaučia ir mato, jog jų teisės Baltijos jurose yra patekusios į didelį pavojų. Vyriausybės vardu jų ministras pirm. pareiškė, kad Švedija neišsižadės savo teisių turėti laisvą judėjimą Baltijos vandenyse. Kartu įspėjo, jog Švedija imsis visų gynimosi priemonių, jei Baltijos, kaip laisvųjų jūrų, statusas būtų paliečiamas.

Taigi, Švedija yra pasiryžusi saugoti ir ginti jūrų laisvę. Tik ji viena to nepajėgės padaryti. Todėl ir dairosi į NATO sąjungininkus, kad reikalui esant, galėtų gauti iš jų pagalbą.

LIETUVOJE DOMISI VAKARŲ KULTURINIŲ GYVENIMU

SOVIETAIS ĮSIGALĖJĘ BALTJOS JUROSE, SIEKIA KONTROLIUOTI Į JAS ĮJĖIMĄ. SVEDIJOS TEISĖS, LAISVAI JUDĖTI BALTJOS VANDENYSE, PATEKO Į PAVOJŲ.

— O kaip atrodo toji Vakarų jūra? Ar su ja, nuvykę į satelitinius kraštus, gali susidurti Lietuvos meno darbuotojai?

— Tik nežymi tų darbuotojų dalis patenka į užsienio kraštus ir, aišku, jie labai domisi Vakarų menininkų idėjomis. Jei su lenkais dažnai keičiamasi įvairiais anksčiau, tarsi nereikšmingais, bet dabar daroma Lenkijos ar Lietuvos abipusė kultūrinė įtaka. Tai daugiau propagandinio pobūdžio žygiai. Dėmesys Vakarų kultūriniam gyvenimui daugiau reikiama muzikoje, dailėje, filmuose.

— Ar lietuviai daugiau patiria apie išeivijos kultūrinę veiklą?

— Daugiau žinoma apie vad. "pažangiųjų" darbus, o apie išeivijos kultūrinis pasiekimus daugiau patiriama neoficialiu būdu, per laiškus. Neteko girdėti, kad išeivijoje išleistų knygų pasiektų Lietuvą (jos pasiekia, bet daugiau partines, mokslo įstaigas. — E.). Lietuvoje gyvenantieji kartais pasiklauso išeivijoje įgrotų plokštelių, nors neteko pvz. klausytis Montrelio liet. teatro įrašų.

Daugiau pasiklausoma uždaruose draugų būreliuose. Kad lietuviai Vakaruose turi daug savų laikraščių, apie tai patiriama iš su laiškais priimančių iškarpių, na, ir iš "Tiesos" bei kt. spaudos citatų, komentavimų.

— Kaip su savitarpio pasitikėjimu?

— Nepasitikėjimas pastaraisiais metais sumažėjęs. Jei pokalbiai partiečių tarpe vyksta santuriau, tai nepartinę tarpe, ypač tarp darbininkų, kaimo žmonių diskutuojama visu atvirumu. Jei kokio politinio įvykio metu išsivysto politinės diskusijos darbovietėje, tai partiečiai kartais įsijauja: "Draugai, neįsileiskite į tuščias diskusijas", po to jie dar išdėsto sovietinės santvarkos "pranašumą", perspėja nesileisti į antisovietines kalbas. Tada apsiraminama ir visi, po "draugiško pamokymo," jau patenkinti. Informatorių, skundėjų baimės šiuo metu jau tiek neįjaučiama, tačiau įtarumas ir atsargumas dar vis likę.

NEPATINKA, KAD JAVINIMAS DOMISI UŽSIE-
NIO MENU

Dailininkai, muzikai, rašytojai ir kt. įpareigoti domėtis Krusčiovo, Iljičiovo kalbomis, tiksliau — ignorantų nurodymais, kaip ir ką kurti. Dailininkai įspėjami prieš vad. formalistines tendencijas, prieš abstraktinį meną. Per Vilniaus radiją kovo 18 d. kalbėjęs dail. B. Klova nurodė į

kauniečių dailininkų: Skleriaus, Kalpoko, Rimšos, Zemačio - žmuidzinaviciaus, Tarabildienės ir kt. pavyzdžius — visi jie turinį išreikšią realistine forma.

Kalbėjęs Kauno vid. dailės mokyklos vardu, dail. Klova dar piktinosi tariamu "nekritiškumu" vyresniųjų moksleivių tarpe. Esą, tas jaunimas kartais net džiugauja, radęs kurybą užsienio dailininkų žurnaluose, knygose. Tad dabar jau ir šaukiama, kad tam, užsienio bacilomis lengvai užkrečiamam jaunimui, reikia dar smarkiau įdiegti realistinio meno metodo įgūdžius.

NERINGA — 60 KM ILGIO MIESTAS

"Trud" laikraštis paskelbė savo bendradarbio Gureviciaus straipsnį apie "vieną ilgiausių pasaulio miestų — kurtorinį Neringos miestą. Rusų laikrastininkas pastebi, kad Nidos, Juodkrantės ir Pervalkos vietovės jau seniau traukusios vasarotojų, kad režiminė Lietuvos vyriausybė 1961 m. spalio mėn. Lietuvos teritorijai priklausančią Kuršių Neringos ruožą pavertė "miestu" ir kad ligi 1975 m. numato įvykdyti didesnio masto statybas.

Vokietijoje leidžiamas laikraštis "Memeler Dampfboot" (6 nr.) pastebi, kad lietuvių kom. spaudai tik teigiamai rašant apie visus sumanymus, rusų laikraštėje paskelbta ir kitiškų pastabų. Esą, Neringos laikytojai nepatenkinti per ilgai vykdomomis statybomis, ypač kad per pastaruosius dešimt metų turistų skaičius padvigubėjęs. Kai sudarinėjami planai, visai nepaisoma viešbučių, kitų nakvynei namų, skirtų atvykstantiems turistams.

Juodkrantėje vis dar nėra gydytojų, tad medicinos pagalbos reikia įsikurti arba Klaipėdoje, 20 km. atstu arba už 30 km Nidoje. Aprūpinimas maisto produktais esąs blogas.

PUOLA AUSTRALIJOS LIETUVIUS

"Tiesa" (nr. 90, bal. 16) priminė, kad daug lietuvių eina ir Australijoje, kad jie ten turi savo organizacijas, parapijas, fondus. Pasak dienraščio, lietuviai — tremtiniai, "emulkesnės žuvelės" — "veikniukai", ... neturėdami vilties patekti į vadovaujančių "veiksmingų" organus, išvyko į kitus kraštus, ir į Australiją. Esą, apskresnieji išleido "Australijos lietuvių", o buvęs to laikraščio redaktoriumi J. Glušauskas praturtėjęs, kibęs į biznį ir su tautiečiais net neįsijaušęs bendrauti. (E)

NELEGALUS JAUNIMO LAIKRASTIS RUSIJOJ

Pagal dienraščio "Die Welt" (63 nr.) informacijas, sovietinio gyvenimo žiniomis, mokslininkas prof. Klaus M-huert neseniai Mainzo akademijoje pranešęs apie Sovietijoje pasirodantį nelegalų literatūrinį leidinį "Phoenix". Leidinį tvarko jaunimas, ir jis aiškiai atstovauja fanatišką antikomunizmą. Nelegalų literatūrą, poetų balsas gal'is būti pavaizduotas tokia leidinio citata: "Išsikite ir sunaikinkite dykiančius krasto kalėjimus!"

TEBEPYKSTA, KAD REIKALAUJAMA TAUTAI LAISVĖS

Bal. 11 d. išleista jungtinė Pabaltijo respublikų "Tiesa" (86 nr.) bei panašūs latvių, estų leidiniai. Salia kitų straipsnių, paskelbtas ilgas S. Laurinaičio rašinys — ryškus pyktis bei apmaudo aidas dėl užsienio lietuvių reikalavimų Lietuvai suteikti laisvę ir dėl teikiamos iš JAV valdžios, parlamento sluoksnių paramos. S. Laurinaičis vėl primena V. Sidzikausko žedžius, paskelbtus "Der Europaische Osten" žurnale, kad bolševikai uždargę Vilniaus universitetą ir piktinasi, kad užjūrio lietuviai, jau dabar, esą, pripažįsta, kad Lietuva — šis tas daroma, bet kad nesuteikiama laisvės. Laurinaičis, kaip ir visa komunistų partija, pavoik JAV Kongrese buvę pareiškimai Lietuvos laisvės reikalui. Dean Rusk svikinimas ir kt.

Dabar tas "šmeižikų choras" Vakaruose diena - naktį, lyg musės, zirzias apie laisvę. Toliau aiškina, kad Vakarų "imperialistai" Pabaltijui nebuvę atnešę jokios laisvės.

PLANO NEĮVYKDE

Pagal Lietuvos statistikos valdybos duomenis (plg. "Tiesa", 91 nr.), pavergtos Lietuvos teritorijoje esančios įmonės pirmame 1963 m. ketvirtyje bendrosios produkcijos planą įvykdžiusios 104%.

Pranešime nurodyta, kad gamybos plano neįvykdė cėlių taudies ūkio tarybos, statybos ministerijos, automobilių transporto ir plentų ministerijos, respublikinio "Lietuvos žemės ūkio technikos" susivienijimo ir kitų ministerijų bei įmonių.

130 MIRTIES NUOSPRENDŽIŲ DŽIŲ SOVIETIJOJ

Pagal vieno dany laikraščio apskaičiavimus, nuo 1961 m. gegužės iki šiol, Sov. Sąjungoje įvykdyta daugiau kaip 130 mirties nuosprendžių. Nuosprendžių mirties bausnėmis 60% sudarę žydų kilmės asmenys. Tuo tarpu, AP agentūros duomenimis, jei palyginti su mirties nuosprendžiais JAV-se, jose 1962 m. paskelbti 47 mirties nuosprendžiai iš jų 41 asmuo buvo nutiestas už nužudymus.

VISI SLA NARIAI DIRBA NAUJOSIOS AUŠROS VAJUJE

SLA VAJAUS KOMISIJA PADARĖ SVARBŲ SPRENDIMŲ:

Kiekvienas mūsų narys kviečiamas dalyvauti Naujosios Aušros vajuos darbe. Žemiau spausdinamas specialus KUPONAS, kurį kiekvienas narys gali išpildyti ir atsiųsti į SLA centrą. Ir jeigu jo rekomenduotas aplikantas bus įrašytas į SLA narių — JIS GAUS DOVANĄ 5 DOLE-
RIUS UZ SUTEIKTĄ PAGALBĄ.

Mes visi trokštame savo organizacijai gerovės. Mes visi norime, kad NAUJOSIOS AUŠROS vajuos pasisektų ir Susivienijimas gautų kiek galima daugiau naujų narių.

KIEKVIENAS MUSŲ turime gimines, kaimynus ar pažįstamus, kurie dar nepriklauso Susivienijimui, bet galėtų priklausyti. Įrašykim jų vardus ir adresus į kuponą ir atsiųskime į SLA centrą.

JUS ATLIKSIT DVIGUBAI NAUDINGĄ DARBĄ

Pirmiausia, jūs padėsit tam asmeniui, kurio vardą įrašysit į kuponą, gauti gerą ir pilnai patikimą apraudą. O taip pat pagelbėsit savo organizacijai, kad ji dar daugiau sustiprėtų ir dar didesnius darbus atliktų — naudingai patarnaudama savo nariams ir plačiau veikdama lietuvių visuomenėje ir kultūrinėje srityje.

MUSŲ DARBSTŲ IR PASIAUKOJĘ ORGANIZATORIAI dirba labai svarbų darbą, didindami lietuviškas organizuotas pajėgas. Pagelbėkim jiems. O už tai gausime \$5.00 dovaną. Ypatingai jaunimas, studentai ir visi veiklūs nariai, tgi gausiai išpildo kuponus ir atsiunčia į SLA centrą. Tikimės pagalbos, laukiame ir neabejojame, kad visi SLA nariai dalyvaus šioje naujoje akcijoje — gauti naujus narius.

DIRBANČIŲ ORGANIZATORIŲ NAUJOSIOS AUŠROS VAJUJE SĄRAŠAS

Jie dirba gražų lietuvišką darbą. Pagelbėkim jiems ir nurodykim vardus ir adresus tų asmenų, kurie jūsų nuomone galėtų būti mūsų Susivienijimo nariais. Padėsim mūsų organizacijai, darbečiam organizatoriui ir tam asmeniui, kurį nurodysit, nes jis gaus gerą ir nebrangią apraudą.

OHIO

CLEVELAND

V. Urbaitis, 634 E. 427th St., 203 kp.
K. Gruzaitis, 1822 Starwood Rd., 136 kp.
Mrs. O. Jokubaitis, 1813 Othello Ave., 136 kp.
A. Dabidė, 6731 Edna Ave., 136 kp.
A. Prakevicius, 13112 West Ave., 14 kp.
J. Brazauskas, 1709 Maplecliff Rd., 14 kp.
V. A. Brazauskas, Centralia Organ. atoriaus, 1832 Knobel Ave., 14 kp.
J. Virbalis, 1269 Carlyn Rd., 14 kp.
Mrs. M. Musickas, 984 Empire Ave., 14 kp.

PENNSYLVANIA

ALBUQUERQUE

J. Pleckaitis, 217 Highland Ave., 247 kp.
R. Scott, R. D. 1, Clinton, Pa.

Penki Doleriai... Penki Doleriai Jusų

Išpildykite šį kuponą ir gausite penkis dolerius, jei jūsų rekomenduojamas asmuo bus įrašytas į SLA. Juk turite draugų, nepriklausančių Susivienijimui, į kuri rekomenduodami joms daug gero padarysite. Taigi, nedidelė, dar standesnė išpildyk šį kuponą ir į pasiųsk SLA sekretorei, R. PIVAKONAS, 307 W. 30th St., New York 1, N. Y. Šio kuponą galite išpildyti tiek kartų, kiek tik norite. Lauksime!

----- (I s k i r p t i) -----

Numatau, kad šis minimas asmuo gali būti SLA nariu:

(Vardas ir pavardė)

(Tikslus adresas)

Kuponą siunčia:

(Jūsų pavardė, adresas ir kuponų Nr.)

